Book-Post

65

To,

If not delivered
please return to :

EDITOR,
THE VEDIC PATH,
P.O. Gurukul Kangri,
(U.P.) 249404.

विषय = व्याकरण

पेज = 1

= 29 × 14 × 0.1 c.m.

तीर्हि स्मय: कर्मव्यतिहारे आत्मनेपदं न

... ...

नन्वैव परदाराभिकर्षिणो स्वय:शौम्य साहसिकयस्य .

65

तर्हि एनः कर्मव्यतिहारे आत्मनेपदं न हरतेरिति कर्मग्रहणसामर्थ्याद्धि येशब्दांतरपेक्षा एव गतिर्हि सयोर्वर्तते
गत्यर्थ इति हि गच्छन्तो हरति अनुपसर्गवशाद्धि सायां वर्त्तते इति न तस्यायं प्रतिषेधः इति वा तर्हि कर्त्तारं न क्षीयमिति आ
हुः। कथं तर्हि ततः संप्रहरिष्यन्तोऽहं प्राकरणे धनंजयाविति अत्राहुः यो स्वमाना विति वह्नितं न तु कर्मव्यतिहारः। वहे
स्तु नायं निषेधः अगत्यर्थत्वात् प्रायेण हि वहेरथः गतिप्रतीतिस्तु आदेशात् इतरेतर लौकिके प्राचव्यवहारे लाघवं
प्रसनादरादित्वे तरादिशब्दाः यतीत्युपसर्गौ च कर्मव्यतिहारद्योतनाय समुच्चीयंते। तथा तमनिपदमपि समुच्चीयेते ति
निषेधोयमारभ्यते संपच्छिन्नयेनो नोदयत्तु नु वन हय मिसत्र तुकस्मादिविनम येमत्यापि क्रियाविनमयस्याविवक्षितत्वा
त्तनतङ् नेर्विशः। कथं न्यविशतेति अत्र ण्यब्दयानात् न च स्वांगमव्यवधायकमिति वाच्यं। अंगमक्षुस्यादे विकरणांगते
प्रत्ययस्वत्वे विधातुप्रत्यतया त्वात् ससंत्वादस्याप्यात्माडित्ति भाष्यमते तावदन्नकश्चिद्दोषः। मतांतरे तूपसर्गो नियमे
ऽव्यवाय उपसंख्यानमिति वार्त्तिकमस्तीति सिंकुअयंवद्ग्रहणपरिभाषया ल्लक्षणप्रतिपदोक्तपरिभाषया वा नेक उ
पसर्गस्य ग्रहणं तेन हन्तं मध्ये निविशन्ति मन्ननेताः। कथं तर्हि इत्युक्तास्मे पितलीनर्सुरं केनिविशतीनयादिति। अंगजा
निविशंती मिति पठनीयमित्याहुः। यत्तु दुर्घट प्रकलाबुक्तं पदसंस्कारपक्षाश्रयणाददोष इति तन्न। पदांतरसमभि
व्याहारे सतितिनिपतनप्रवृत्तेर्दुर्वारत्वात्। अन्नयथायुक्तमदमस्तामानाधिकरण्यपित्वद्धृतश्रीत्यापुरुषमपुरुषापत्तेः। वाति
आयामित्यादेर्वैयर्थ्यापत्तेश्चेति दिक्। आङोदः। कथं तर्हि व्याददते विवृण्युद्धतिर्मुखं स्वकीयमिति कर्त्रभिप्राये भविष्यति। एते
न मुखं व्याददाप्वापिती सत्रमु प्रश्ना व्याददत इति व्याख्यानेन प्रयोग इति प्रेत्यभावपरीक्षायां वाचस्पतिप्रयोगोपि व्याख्यातः
आङो ङि द्विशिष्यस्य ग्रहणान्ते ह भिन्ना व्याददाति। अत्र स्वस्ताबाकार इति हरदत्तः एतेन प्रतीकमाददातीति इति विवरण

ग्रंथो व्याख्यातः शिक्षेर्जिज्ञासायां शिक्षविद्योपादाने इत्यस्मान्नेटश्रवणं अनुदात्तेत्त्वादिति सिद्धत्वात् किं तु शाकेः सन्नंतस्य।
सनि मीमेतीत्यस्य तदेतदाह तदेतदाह धनुर्विषय इत्यादिना नियमार्थमिति न चैवं नापत्तेरनुदात्तेत्त्वसामर्थ्यमिति
वाच्यं तस्य नाप्तन इतिपुजर्थत्वात् मानु रनु हरहसीति माहक्रमपमात्रमिह विवक्षितं न तु प्रकारता कौत्स्य इति वाच्य
पालने कथं तर्हि जीवीव्रति पुलि हितानुकरे प्रियरण्यस्वः शान्तापियदि किंचिदपि स्म नामि इति अत्राहुः स्वाध्याय
प्रकाशायापानीत्येव तावदिह विवक्षितं न तु शापथ इति प्रकाशने स्थेयाख्यायां स्पर्दनिर्णेता तिष्ठते ५ क्रिमन्ति तिष्ठत्स
तेः वाकृतकादधिकरणे ऽ चोयतु उदोऽनू उत्सूर्वा सिद्धते रन्तू ऊर्ध्व परि स्पन्दे वर्तमानादित्यर्थः। इह परिस्पन्दस्यान्
हेतुत्वं नामोपरिदेशसंयोगफलकत्वाभावः यद्यप्युदेति नूर्द्धं इत्युक्तेपि क्रियावाचकत्वेन स्मत एव तथापि परिस्पं
दार्थत्वौसत्ताभार्थकर्मं ... तथापि परिस्पद
पदं तदेतदाह इत्याद्यमेवेति संयोगस्य वृत्तिकारस्तु संमागम्यच्छिप्रच्छिस्वरत्यर्त्तिश्रुविदिभ्य इति पठित्वा इत्येकरूप
संख्यानमाह तत्र वार्त्तिकानुपूर्वीभंगे केचान्विदस्य मंत्रप्रक्षेपे दृष्टो न च वाच्छिकारे बीजाभावात् मुनित्रयानुसारिणं
तदुपेक्षितो विंदतेति भावः। ग्रामं संगच्छतीति कथं तर्हि तत्रैव समगच्छतेति आर्षत्वात् पक्षचतुर्वर्णं दित्वा
त्वपिष्यन्न एकं समपद्यतेत्यर्थः वेत्तेरेवेति परस्मैपदिनो यं माचयादिति भावः। विंदतेर्हि स्वरितेत्त्वं मस्ताविं
चारणार्थयोरनुदात्तेत्त्वादेव सिद्धं अद्भ्यो त्विति लुप्तविकरणे न शासिनासाहचर्यादिति भावः गंधनं हिंसेति
गंधश्चयदर्द इत्येते अर्द हिंसायामिति चुरादौ पाठादिति भावः सहस्वावर्त्ते स्मान्हिंसकः। ओजः सहोम्भस्वावर्त्तते इति ठ
क् तस्य कर्म साहसिकं ... तदेतदाहेति युसहस्ते इति न चैवं परदारान्निति कर्मणोत्र न यत्प्रः ... साहसिकस्य प्र